

A barátságok születésének, a közösségbe való beilleszkedésnek legjobb alkalma mindig a nyári tábor. Emlékezetünk számtalan kedves emléket őriz az egyhetes együttlétekről. Szinte az egész országot bejártuk már: Piliscsaba, Pilisszentlászló, Szilvásvárad, Őrszentpéter, Pannonhalma, Ásványráró, Pélišföld-Szentkereszt, Héreg, Sárpentele, Zsámbék, Sümeg, Tokod, Apátistvánfalva, s legutóbb Falloskút volt e zajos csapat (kb. 40 fő) táborhelye. Hogy a táboroztatás is egyfajta művészet, arra az első táborban döbbsentem rá. Mint végzős pedagógus-jelölt, riadtan kérdeztem a minket kísérő pótmamát: „Mit csináljak, hogy végre elaludjanak?!” Semmit nem kellett csinálni. Ugyanis a második napra kikapasztalták, hogyan lehet az első emeletről a földszintre és vissza zajtalanul közlekedni, így a kamaszokra jellemző tapintattal hagyták, hogy a felnőttek kipihenjék magukat... Közben viszont megtanulták fejből énekelni a kompletóriumot; tudnak (jól-rosszul) zsoltározni; a Népénektár antifónáit kotta nélkül fűjják; ismerik a liturgia, az egyházi év rendjét, és valószínűleg —remélem— felnőtt korukban is táplálja hitüket az a kevés, amit az Egyház kincsesládából gyermekként megtanultak.

Tőkés Tünde

Beszélgetés Fülöp Géza pécsi kántorral

Az egyházzene helyzete sokat változott az elmúlt 40 év alatt. Rengeteg újítás került terítékre —beleértve ebbe az új énekeskönyvek megjelenését is— több-kevesebb sikerrel. Arról, hogy mi is történt ebben az időszakban, Fülöp Gézát, ma is praktizáló pécsi kántort kérdeztem.

— *Hogyan döntötted el, hogy kántor leszel?*

— Elemista koromban szüleim beíratk zongorázni, ami megadta számomra az alapot. Később, mikor a győri szemináriumba kerültem, szkolában énekeltem. Jó hangom volt, vezető szerepet kaptam: én tanítottam be az énekeket. Az orgona már akkor is nagyon érdekelt, de nem csak a játék, hanem maga a hangszer is. Ezért, miután befejeztem tanulmányaimat, kitanultam az orgona-építés mesterségét is. Azt már a szemináriumban eldöntöttem, hogy nem lesz pap belőlem, mégis szívesen maradtam volna az Egyház kötelékében.

— *Hol és mikor kezdted pályádat?*

— 1963-ban szereztem meg a kántorlevelet, de csak 1965-től játszom templomban. Visszamentem Pécsre, ott a gyárvárosi templomban kaptam kántori állást. 1975-től húsz éven át temetéseken is énekeltem.

— *Voltak kezdeti nehézségeid?*

— Természetesen, mint minden pályakezdőnek, voltak. A kántorképző nem volt nagyon erős —szerencsére ma már jobb a helyzet—, igazán orgonálni viszont nem ott tanultam meg, hanem később, a „Szent vagy, Uram”-on. Szűk repertoárral indultam, de folyamatosan tanultam az új énekeket is, így lassan a teljes könyvet énekelhettük. Dicséretes volt az ottani közösség részéről, hogy egy emberként énekeltek velem. Ez az egyik legnagyobb öröm egy kántornak.

— *Úgy veszem ki a szavaidból, hogy a „Szent vagy, Uram” egy biztos, jól bevált gyakorlat része lett. Volt olyan pillanat, amikor mást helyeztél előtérbe?*

— Valóban, nagy volt a kötődésünk ehhez a könyvhöz, olyannyira, hogy eleinte —még latin misén is— az ordinárium-részeket a miseének erre a célra megadott szövegeivel énekeltük. Ilyenkor a pap „prózában” mondta el az állandó részeket. Persze ez később változott. Ma már egyáltalán nem alkalmazunk népéneket ordinárium helyett.

— *Milyen miséket énekeltetek akkor?*

— Népmiséket tanultunk meg; elsőként Székely Miklós Egri miséjét, később Szigeti Kilián Missa Hungaricáját, valamint Hergenröder Miklós Pécsi miséjét. Jóval később —már másik templomban szolgáltam— kezdtük használni Werner Alajos Mercedes-miséjét. A mise propriumaira pedig részben „Szent vagy, Uram”-énekeket, részben pedig „slágereket” énekeltünk. A slágereken olyan énekeket értek, amelyek már nem jelentek meg semmilyen újabb énekeskönyvben, de a közösségek országszerte igen sokáig életben tartották. Mivel sokfelé jártam orgonát javítani, gyűjtöttem az ilyen elfeledett énekeket, amelyeket még ma is gyakran előveszek.

— *Működött valamilyen skóla vagy énekkar a templomban?*

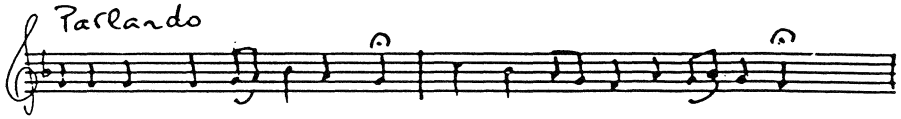
— Igen, az első helyemen egy kisebb együttes segítette a munkámat. Szerepsére szereplési vágyuk nem volt nagyobb „szolgálati vágyuknál”, így gyakran egyszerre énekelték velem, orgonakisérettel. Böjti időben pedig —ügysem használván orgonát—, lementünk, és a nép közé ültünk. A passiót —a Cantus Cantorumból— is az ő segítségükkel tudtuk megszervezni és előadni. Ilyenkor a turbákat az egész közösség énekelte. Ilyet ma már szinte nem is lehet találni. A második helyemen —ahol ma is vagyok, a Belvárosi Templomban— már egy önállóbb —a mai napig is működő— kórossal volt dolgom. Többszólamú tételeket énekelték, megtartva a népmise és —áldozás alatt— a népének hagyományát.

— *Tudnád néhány szóban értékelni azt az elmúlt 40 évet?*

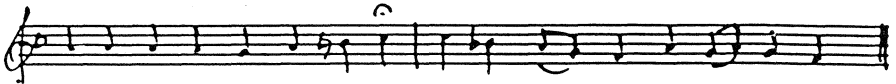
— Nagy örömmel végeztem és végzem most is e szolgálatot. Nem bántam meg, hogy ezt választottam. Szomorúsággal tölt el viszont, hogy egyre kevesebben járnak templomba, és ez az egyre kevesebb ember is egyre kevésbé énekel. Sajnos nem hozott változást az „Éneklő Egyház” megjelenése sem. Merőben más énekeivel most barátkozom. Nehéz egy olyan fülnek és kéznek ráállnia, amely a „Szent vagy Uram”-on nőtt fel, s ezt most nemcsak magamra, hanem az idősebb korosztályra is értem. Ezenkívül második helyemen beálltam a kórusba is mint tényleges énekkari tag, és rádöbbentem, hogy az éneklés már nem megy olyan jól a jó öreg, biztonságot nyújtó orgona nélkül. A hangszer mellett elkényelmesedik az ember. A jó kántor pedig bizony orgona nélkül is meg kell hogy állja a helyét!

*Bulla Dénes, egyetemi hallgató
(LFZE Budapest, egyházzene-tanszék)*

Áldozási ének a húsvéti időre

A Bá-rány - ad- ta va- cso- rát költ- sük el, ölt-ve új ru- hát,

s át- kel- ve Vö-rös - ten-ge-ren Úr Krisz- tust zeng-jük é- ke- sen.

2. Kereszt oltárán lett nekünk
szentséges teste ételünk,
s pirosló vére italunk,
velük Istenhez tartozunk.

3. Krisztus lett húsvét-ünnepünk,
benne a Bárány van velünk,
legtisztább kenyérszín alatt
teste érettünk áldozat.

4. Kérünk, teremtő Istenünk,
vigadva húsvét ünnepén,
ne ártson nekünk a halál,
védd meg örökre népedet!

Dallam: Éneklő Egyház 226. sz. („Mennysországnak Királynéja”); szöveg: Ad cenam Agni providi (latin himnusz, Csanád Béla ford.)

„... porrá leszel.”

Néhány évvel ezelőtt a hamvazás szertartásakor a pap latinul mondta fölöttem a bibliai idézetet: „Memento, homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris.” Az utolsó szót így ejtette ki: *reverterisz*. Vagyis azt mondta: „(most) visszatérsz a porba”. A sekrestyében megvártam, és megkértem, hogy vonja vissza, amit mondott. Értette a humort, és azt is tudtam, hogy nem kell félnem: hiszen nem önmaguktól működő, mágikus szavakról van szó, s a pap —véletlen— nyelvbtlása nem okozza azonnali halálomat.

Nincs semmi új a nap alatt... Már az Egre Ordináriusban, melyből Fontes rovatunkban hosszabb részletet idézünk, olvasható a figyelmeztetés: „reverteris est penultima producta”. Azaz: a „reverteris” szó utolsó előtti szótagját meg kell nyújtani: *revertérisz!* Így ugyanis azt jelenti a mondat: „... majd visszatérsz a porba”, vagyis „... porrá leszel”.

(D. B.)